

KÖZÖS NYILATKOZAT

AZ EMBERI JOGOK VÉDELMEK MEGERŐSÍTÉSE EURÓPÁBAN: MINDEN ÁLLAMNAK VÁLLALNIA KELL SAJÁT FELELŐSSÉGÉT

2012. március

Az alapvető jogok és szabadságok védelmének európai rendszere az egyik legfejlettebb a világon. A kontinens erőfeszítéseit az Emberi Jogok Európai Bíróságának létrehozása koronázta meg, mely értékes közintézmény, joggyakorlata pedig globális jelentőséggel bír. Az elmúlt fél évszázad folyamán következetes érvelésével és jogértelmezésével a Bíróság olyan mérföldkönek számító elveket fektetett le, melyek együttesen egy civilizált társadalom működésének alapjait teremtik meg.

A Bíróság pártatlan, független bírói testületként aratott sikere miatt több kérelem érkezik, mint amennyit a jelenlegi erőforrásaival hatékonyan és gyorsan fel tud dolgozni. Közel 150.000 beadvány van jelenleg függőben. Vannak, akik azt javasolják, hogy a jelenlegi „túlterheltség” miatt változtatásokat kellene eszközölni a Bíróság eljárásaiban vagy korlátozni kellene hatáskörét.

Azonban a társadalom részéről érkező kérelmek számának növekedése elsősorban azt mutatja, hogy számos Európa Tanácsi tagország intézményei nem ültetik át megfelelően az Emberi Jogok Európai Egyezményét (Egyezmény), továbbá nem tesznek eleget a Bíróság ítéleteinek.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok védelmének megerősítése Európában elsősorban a nemzeti kormányok felelőssége. Az Egyezmény aláíróinak el kell fogadniuk, hogy ez irányú erőfeszítéseiket európai szinten ellenőrzik.

2011. során a Bíróság Hivatala számos lépést tett annak érdekében, hogy a 2010-ben hatályba lépett Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv által bevezetett reformokat továbbvigye. Ennek eredményeképpen jelentősen le tudták csökkenteni a Bíróság függő ügyeinek több mint 90%-t kitevő *nyilvánvalóan alaptalan* kérelmek által feltorlódott munkahátralékot.

Az előrelépés dacára néhány javaslat a Bíróság elé kerülő kérelmek számának problémáját az Egyezmény módosításával kezelné, tovább szűkítve a beadványok befogadhatósági kritériumait. A Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv elfogadásához vezető reformfolyamattal ellentétben még nem született gyakorlati tapasztalaton nyugvó bizonyíték a javasolt reformok a Bíróság hatékonyságára és leterheltségére gyakorolt hatásáról.

Komolyan fennáll annak a veszélye, hogy a jelenleg tárgyalt egyes reformok a jövőben súlyosabb késedelmeket okoznak, szűkítik az egyéni kérelmezési jogot, a Bíróságot a negyedfokú jogorvoslati szerv helytelen szerepébe kényszerítik, és egyes kormányok számára még nagyobb mozgásteret nyújtanak az emberi jogi kötelezettségeik kijátszásához.

A fentiek fényében az alulírott szervezetek és magánszemélyek javasolják, hogy az emberi jogok európai rendszerének jelenlegi – az Európa Tanácsnak az Egyesült Királyság által betöltött elnöksége alatt folyó – felülvizsgálata tartózkodjon az Egyezmény további reformjától és helyette három fő prioritásra összpontosítson:

- (1) tegye lehetővé – ha szükséges, plusz erőforrásokkal –, hogy a Bíróság Hivatala és a Miniszteri Bizottság megvalósítsa a már folyamatban lévő és/vagy a Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv által engedélyezett reformokat;
- (2) erősítse a Bíróság ítéleteinek nemzeti szintű végrehajthatóságát, és javítsa a nemzeti jognak az Egyezménnyel való összhangját, valamint
- (3) javítsa a Bíróságra jelentkező bírójelöltek nemzeti kinevezési folyamatának minőségét és átláthatóságát.

1. A Bíróság reformja

Az Egyezmény újabb módosításainak elfogadása helyett, a Résztes Államoknak több erőforrást és politikai szándékot kellene tanúsítaniuk annak érdekében, hogy a Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyvben már elfogadott reformokat továbbvihessék. A Bíróság Hivatala esetkezelési szakértelmét kellő tisztelet kell övezze, és a Résztes Államoknak el kellene kerülniük, hogy jelentéktelen kérdések felvetésével avatkozzanak be a Bíróság tevékenységébe. A Bíróság jövőjéről szóló kormányközi konferenciák gyakorisága biztosítja a reformok megfelelő végrehajtását és az új javaslatok elemzését.

2010. júniusában a Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv számos olyan reform bevezetését tette lehetővé, amelyek felgyorsították az esetek vizsgálatát. Létrehoztak egyes tanácsokat, melyek feladata az egyértelműen a megalapozatlan beadványok kezelése. Ezentúl a Kiegészítő Jegyzőkönyv az új elfogadhatósági minimumkritériumot határoz meg, továbbá az Oroszországból, Törökországból, Romániából, Ukrajnából és Lengyelországból beérkező kérelmekre külön szűrő testületet állít fel. Az új reformok azt is lehetővé teszik, hogy háromtagú bírói tanácsok foglalkozhassanak már befogadott esetekkel, miközben korábban ezt egyedül a hét bíróból álló kamara tehetette meg.

A Bíróság bevezetett egy olyan új eljárást is, melynek segítségével a legkomolyabb esetek elsőbbséget élveznek, valamint gyakoribbá tette a békés rendezés és az egyoldalú nyilatkozatok használatát is. Az említett reformok

immáron életbe léptek, és a Miniszteri Bizottság a Bíróság Reformjával Foglalkozó Szakértői Bizottsága (DH-GDR) szerint „a vártnál – vagy reméltnél – sokkal jelentősebb hatást értek el”. A Bíróság 2011-ben több mint 47.000 esetben hozott döntést. Miközben a leghangúlyosabb reformok a megalapozatlan kérelmek feldolgozásával foglalkoztak, a háromtagú tanácsok jól megalapozott esetekre gyakorolt hatása még nem kellőképpen ismert. Maga a Bíróság úgy ítéli meg, hogy az újítások hatását 2012-ben tovább lehet bővíteni és a nem elfogadható esetek magas száma okozta munkahátralékot 2015-re minden további reform igénye nélkül fel lehet majd számolni.

A Bíróság saját becslései szerint 23 új jogász alkalmazásával képes lesz minden beérkező esetet megszüntetni, ami (hivatalos adatok szerint) körülbelül évente tagállamonként 21.000 euróba kerülne. Ahhoz, hogy 2015-re felszámolja az összes, megalapozatlan beadványhoz köthető munkahátralékát, a Bíróságnak összesen további 12 kihelyezett jogászra lenne szüksége néhány olyan országból, melyekből a legtöbb kérelem származik. A Bíróság eredményességének e jelentős javításához a Miniszteri Bizottság folyamatos támogatása szükséges.

- **Újonnan alkalmazandó jogászok.** Új jogászok szükségesek a Bíróság Hivatalában ahhoz, hogy a bírók teljes kapacitással dolgozhassanak. Minden kihelyezett vagy felvett jogásznak meg kell felelnie a szükséges hozzáértési és függetlenségi elvárásoknak.
- **Anyagi erőforrások.** Annak ellenére, hogy a munkateher nagymértékben emelkedik, a Bíróság költségvetése legkésőbb 2009 óta nem nőtt jelentős mértékben, és még mindig jelentősen alacsonyabb, mint sok más nemzetközi, jóval csekélyebb esetszámú bíróságé. Tizenöt Résztes Állam még a saját bírái kifizetéséhez sem járul hozzá elegendő mértékben a költségvetéshez. Ezért a Bíróság Hivatalának többletforrásokra vonatkozó javaslatait gondosan meg kellene vizsgálni.
- **Egyedi ügyre kinevezett (ad litem) bírák.** Az új bírák csak akkor tudják lecsökkenteni az esetek számát, ha több jogászt vesznek fel, akik számukra előkészítik az eseteket. Minden *ad item* bírónak ugyanazokat a feltételeket kell teljesítenie kinevezéséhez, mint egy teljes jogú bírónak.
- **Szűrési rendszer.** 2011-ben a Bíróság Hivatala egy új szűrési egységet vezetett be az öt legtöbb kérelmet jelentő ország számára. Az új eljárás használható bármilyen további reform nélkül. Az eredményeket minden újabb változtatás előtt felül kellene vizsgálni.
- **Elfogadhatóság.** A beadványok új befogadhatósági szabályai sértenék az egyéni kérelmezési jogot, holott nem bizonyított, hogy ezzel a Bíróság munkaterhe csökkenne.
- **Egyoldalú nyilatkozatok és békés rendezések.** Az esetek kezelésében ezen eszközök használata jelentősen megnőtt az elmúlt két év során. Használatukat olyan esetekben is ösztönözni kellene, amelyekben az adott kormány elismeri az emberi jogok megsértését és garantálja annak orvoslását.

2. Az Egyezmény és az Ítéletek Végrehajtásának Nemzeti Szintű Megvalósítása

Az Európai Egyezmény 46. cikkelye által „A Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek,” és Európa Tanács Miniszteri Bizottságát felhatalmazzák arra, hogy a végleges ítélet végrehajtását ellenőrizze.

A Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv reformokat vezetett be erre az ellenőrző hatáskörre vonatkozóan: engedélyezte, hogy a Miniszteri Bizottság végrehajtást elmulasztó Résztes Államokat szankcionálja, és visszautaljon eseteket a Bírósághoz. A Miniszteri Bizottság mindez idáig egyik hatáskörét sem gyakorolta.

Elsődleges végrehajtási kötelezettség. A Résztes Államok kötelesek a Bíróság ítéleteit végrehajtani, legyen szó ellenük, vagy egy másik ország ellen meghozott döntésről, mely utóbbi szintén befolyásolhatja saját jogrendszerüket (*res interpretata*). A szubszidiaritás elve nyomán a Résztes Államok elsődleges felelőssége garantálni az Egyezmény alkalmazását és gyakorlatba történő átültetését a kormányuk tevékenysége, a nemzeti bíróságaik döntései, valamint a Bíróság ítéleteinek azonnali végrehajtása által. Strasbourg megmarad ellenőrző hatóságnak, amely megvizsgálja – a hazai megoldások kimerítése után –, hogy az egyes államok gyakorlata megfelel-e az Egyezmény rendelkezéseinek.

A szubszidiaritás nem azt jelenti, hogy a Bíróság több száz ítélete által kidolgozott kifinomult doktrína, a mérlegelési határ elve (*margin of appreciation*) által meghatározott mértéken túl Strasbourgnak a nemzeti bíróságokhoz kellene alkalmazkodnia. Mindazonáltal a végső döntést az Egyezmény helyes értelmezéséről továbbra is a Bíróságnak kell meghoznia.

Ismétlődő jogsértések. Az EJEB-hez érkező kérelmek által jelentett munkahátralék fő oka ma az, hogy a kormányok nem voltak képesek eleget tenni a Szerződés által meghatározott nemzetközi kötelezettségeiknek az ítéletek gyors és hatékony végrehajtásában. A Bíróság által hozott ítéletek körülbelül 60%-a ismétlődés, pl. a Bíróság korábban már úgy találta, egy gyakorlat sérti az Egyezményt, de a nemzeti kormány nem volt eszközölt változást. A legutóbbi éves jelentés kiadásakor, 2011. áprilisában körülbelül 10.000 ítélet még függőben volt a Miniszteri Bizottság előtt, és 80-85%-uk azonos vagy ismétlődő esetekre vonatkozott, amit a korábbi ítéletek végrehajtásának elmulasztása okozott.

Kötelezettségvállalás gyors és hatékony megvalósításra. A 2010. februári Interlakeni Nyilatkozatban a Tagállamok újfent megerősítették kötelezettségvállalásukat arra, hogy „biztosítsák, az Egyezményben megfogalmazott jogokat és szabadságjogokat nemzeti szinten teljes mértékben tiszteletben tartják”. Kiemelték továbbá, „hogy a Bíróság végső ítéleteinek teljes mértékű, hatékony és gyors végrehajtása elengedhetetlen”. A 2011. áprilisi Izmiri Nyilatkozat tovább sarkallta a Tagállamokat, hogy „a Bíróság ítéleteinek végrehajtását ellenőrző új módszerek keretén belül a Miniszteri Bizottsággal teljes mértékben működjenek együtt”, és a kormányoknak 2011 végéig nemzeti végrehajtási jelentések benyújtását írta elő.

Nem használt hatáskörök. Bár az ítéletek megvalósításának elmulasztása széleskörű, a Miniszteri Bizottság még nem élt a Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv által ráruházott hatáskörével, amely alapján „lépéseket kell foganatosítani” az ítéletek végrehajtása érdekében. A Bizottság két-harmados többségű döntésével a Nagykamara előtt indíthat eljárást a mulasztó államok ellen, vagy egy ítélet értelmezését kérheti a Bíróságtól.

A Miniszteri Bizottság jelenleg közel 10.000 esetet vizsgál (a legutóbbi Éves Jelentés szerint). Mivel az Ítélet-végrehajtási Főosztályon a Bizottságot segítő állomány nagyon kis létszámú, nehéz a munka hatékonyságát növelni. A Miniszteri Bizottságot arra kell ösztönözni, hogy használja kiszélesített hatáskörét az ítéletek teljes mértékű megvalósításának a biztosítása érdekében.

Ezenfelül a Bíróságnak a döntéseiben alaposabban kellene előírnia, hogy milyen intézkedések és mennyi idő alatt orvosolhatják az emberi jogok megsértésait. Az Emberi Jogok Európai Rendszere csak akkor valósíthatja meg teljes potenciálját, ha minden részes fél komolyan veszi felelősségeit.

Következésképpen a Tagállamoknak jelentősebb erőfeszítéseket kell tenniük az ítéletek végrehajtásáért, a következő lépések segítségével:

- *További erőforrások az Ítélet-végrehajtási Főosztályon.* A Miniszteri Bizottság munkáját segíteni hivatott testületben még annyi jogász sincs, hogy minden Európa Tanács-beli tagországot képviseljen egy, miközben a Bíróságon 270 jogász dolgozik az összes, 640 alkalmazottból. (Az Európai Unió Bíróságán pedig több mint 1900 embert foglalkoztatnak). Több alkalmazott szükséges ahhoz, hogy a Miniszteri Bizottság megfelelően tudja az ellenőrzése alá eső kérelmeket vizsgálni.

- *A Tizennegyedik Kiegészítő Jegyzőkönyv által bevezetett fokozott hatáskörök használata.* A Miniszterek Bizottságának pénzbírságot kellene kiszabnia az ítéletek végrehajtását elmulasztó államokra, melyet az Emberi Jogi Alapba kellene befizetni. A Bizottságnak arra kellene ösztönöznie a Bíróságot, hogy az ismétlődő esetek vizsgálatával okozott szükségtelen költségekről a Tagállamok felé költségterítési felszólítást bocsásson ki. A költségeket az Emberi Jogi Alapba kellene befizetni. További megoldás lehet, ha a Bizottság a 46. cikkely értelmében a végrehajtás elmulasztása miatt átírányíthatna eseteket a Bírósághoz, valamint engedélyezhetné, hogy pénzbírságot szabjon ki.

- *Nemzeti mechanizmusok bevezetése az ítéletek végrehajtására.* A nemzeti kormányoknak átlátható eljárást kell felállítaniuk az EJEB-ítéletek végrehajtásának biztosításáért. A sikeres példákat ki kell emelni és más tagállamoknak a figyelmébe kell ajánlani.

- *Az emberi jogok védelmének javítása otthon.* A nemzeti kormányok számára az Egyezmény megerősítésének a leghatékonyabb módszere, ha saját hazájukban javítják az emberi jogok védelmét a következő lépések által: (i) saját bírói testületeik, büntetőszerveik és ügyvédi kamarájuk képzése, kapacitásuk építése; (ii) államilag támogatott jogsegély szolgálat működtetése az Egyezmény megsértését érintő kérdések nemzeti szintű orvoslásához; (iii) ismeretterjesztő kampányok, melyek felhívják államigazgatási alkalmazottak és szélesebb körben a társadalom figyelmét az Európai Egyezményre. Ezen felül a kormányoknak növelniük kellene az Emberi Jogi Alapba történő hozzájárulásukat annak érdekében, hogy az Egyezmény nemzeti szintű alkalmazását javítandó projektek indulhassanak nem EU-tagországokban. A Tagállamoknak politikai nyilatkozatban kellene megerősíteniük a kötelezettségvállalásukat az EJEB-ítéletek teljes körű végrehajtására.

- *A nemzeti interlakeni jelentések nyilvános felülvizsgálata.* A Tagállamoknak 2011 végéig jelentést kellett beadniuk az Interlakeni Nyilatkozat alkalmazására irányuló erőfeszítéseikről. A jelentéseket egy átlátható folyamat keretein belül kell megvizsgálni, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése, a nemzeti parlamentek és a civil társadalom bevonásával.

3. A Bírák kiválasztása

A Részes Államoknak meg kell reformálniuk az Európai Bíróságra jelentkező bírák nemzeti kiválasztási folyamatát. Kizárólag magas szintű bírói pozíció betöltéséhez megfelelő képzettséggel rendelkező személyeket lehet ajánlani. Világos irányelveket kellene kidolgozni a nemzeti kinevezési folyamat lebonyolításával kapcsolatban. Az irányelveknek a folyamat átláthatóságát kell előírniuk annak érdekében, hogy a civil társadalom érdemben tudjon hozzászólni a jelöléshez.

ALÁÍRTÁK

1. Albán Helsinki Bizottság, Albánia
2. Helsinki Állampolgárok Közgyűlése – Vanadzor, Örményország
3. Örményország Helsinki Bizottsága, Örményország
4. Azerbajdzsán Emberi Jogi Központja
5. Fehérorosz Helsinki Bizottság, Fehéroroszország
6. Nemzetközi Partnerség az Emberi Jogokért, Belgium
7. Európai Roma Információs Iroda, Brüsszel, Belgium
8. Bolgár Helsinki Bizottság, Bulgária
9. Bolgár Jogászok az Emberi Jogokért Alapítvány, Bulgária
10. Bolgár Nemi Egyenlőségi Kutató Központ, Bulgária
11. Polgári Kezdeményesek Központja, Porec, Horvátország
12. B.a.B.e – Emberi Jogok Háza, Zágráb, Horvátország
13. Béketudományi Központ, Horvátország
14. Documenta, Zágráb, Horvátország
15. Vukovar Központ a Békéért, a Jogsegélyért és a Pszichoszociális Segítségért, Horvátország
16. Szerb Demokratikus Fórum, Horvátország

17. Béríőszervezetek Szövetsége, Horvátország
18. Emberi Jogi Liga, Cseh Köztársaság
19. „Néklőözők”, Cseh Köztársaság
20. Dán Faji Megkülőnböztetési Dokumentációs és Tanácsadó Központ
21. Észet Betegek Érdekvédelmi Szövetsége, Észtország
22. Fialat Grúz Jogászok Szövetsége, Grúzia
23. „Az Alkotmány 42. cikkelye”, Grúzia
24. Görög Helsinki Megfigyelő, Görögország
25. Társaság a Szabadságjogokért, Magyarország
26. Magyar Helsinki Bizottság, Magyarország
27. Mental Disability Advocacy Centre, Budapest, Magyarország
28. Európai Roma Jogok Központja, Budapest, Magyarország
29. Lett Emberi Jogi Központ, Lettország
30. Zeld: Értelmi Fogyatékkal Élők Erőforrásközpontja, Lettország
31. Emberi Jogi Megfigyelő Intézet, Litvánia
32. Jogi Források Központja, Moldova
33. Promo LEX Szövetség, Moldova
34. Greenpeace International, Hollandia
35. Holland Helsinki Bizottság, Hollandia
36. Advocaten voor Advocaten, Hollandia
37. Spanda Alapítvány, Hollandia
38. Justitia et Pax, Hollandia
39. Emberi Jogok Háza Alapítvány, Norvégia
40. Norvég Helsinki Bizottság, Norvégia
41. Helsinki Alapítvány az Emberi Jogokért, Varsó, Lengyelország
42. Euro-regionális Közkezdeményezési Központ, Románia
43. Központ a Demokrácia és az Emberi Jogok Fejlesztéséért (CDDHR), Oroszország
44. A Népitélet Alapítvány, Oroszország
45. Központ a Demokrácia és az Emberi Jogok Fejlesztéséért, Oroszország
46. Moszkvai Helsinki Csoport, Oroszország
47. Sutyajnik Civil Szervezet, Oroszország
48. Jogászok az Alkotmányos Jogokért és a Szabadságjogokért-JURIX, Oroszország
49. „Szabadság Akták”, Oroszország
50. Állandó Regionális Központ az Emberi Jogok Védelméért, Oroszország
51. Stichting Orosz Igazságszolgáltatási Kezdeményezés, Oroszország
52. Emberi Jogi Bizottság, Szerbia
53. Belgrádi Emberi Jogi Központ, Szerbia
54. Kezdeményezés a Fejlődésért és az Együttműködésért, Állampolgárok Szövetsége, Belgrád, Szerbia
55. Béke Intézet, Szlovénia
56. Barcelonaradical, Spanyolország (Katalónia)
57. The Shine – Szervezet a Pszichoszociális Fogyatékkal Élők Társadalmi Beilleszkedésért, Svájc
58. TRIAL – Track Impunity Always, („Kövessük Mindig a Bűntelenséget”), Svájc
59. „19. cikkely”, London, Egyesült Királyság
60. „Cenzúraindex”, Egyesült Királyság
61. DPI – Demokratikus Haladás Kezdeményezés, Egyesült Királyság
62. Alternatívák a Nemi Egyenlőségért Alapítvány, Egyesült Királyság
63. René Cassin, Egyesült Királyság
64. Black South West Hálózat, Egyesült Királyság
65. Ukrán Helsinki Unió, Ukrajna
66. Központ a Szabadságjogokért, Ukrajna
67. Regionális Kezdeményezések Központja, Ukrajna
68. Ukrán Ügyvédnök Kamaráinak Szövetsége, Ukrajna
69. Kryvvi Rih Emberi Jogi Unió, Ukrajna
70. Kharkiv Regionális Alapítvány, „Közalternatíva” (Ukrajna)
71. Kharkiv Emberi Jogok Védő Csoportja
72. Kazahsztán Nemzetközi Emberi Jogi és Jogállami Hivatala, Kazahsztán
73. Jogpolitikai Kutatóközpont, Kazahsztán
74. Golos Svobody, Kirgizisztán
75. „Nota Bene” Közalapítvány, Tádzsikisztán
76. Hálózat az Igazságosságért és a Demokráciáért, Nigéria
77. Human Rights Watch (Emberi Jogi Megfigyelőközpont), USA
78. Open Society Justice Initiative (Nyitott Társadalom Igazságszolgáltatási Kezdeményezés), USA
79. Újságírók Védelmi Bizottsága, USA
80. „Nyers Elszámoltathatóság”, USA
81. Nemzetközi Szólásszabadsági Központ, USA

MAGÁNSZEMÉLYEK

82. Emma Bonino, az Olasz Szenátus alelnöke
83. Karinna Moskalenko, jogász, Oroszország
84. Anita Soboleva, jogász, Oroszország
85. Antonio Bultrini, Nemzetközijog-professzor, Firenzei Egyetem, Olaszország
86. Roberto Mastroianni, Európaijog-professzor, Nápolyi Federico II Egyetem
87. Olivier de Schutter, Louvain-i Egyetem, Belgium
88. Sarah Joseph, Igazgató, Castan Emberi Jogokat Érintő Jogi Kérdések Központja, Monash Egyetem, Melbourne, Ausztrália
89. Bill Bowring, Jogi Kar, Birkbeck College, Egyesült Királyság
90. Sigrun Skogly, Jogi Kar, Lancasteri Egyetem, Egyesült Királyság

91. Robert Wintemute, King's College, London, Egyesült Királyság
92. Ed Cape, Nyugat-Angliai Egyetem, Egyesült Királyság
93. Marilou McPhedran, Winnipegi Egyetem, Global College, Kanada
94. Patricia Illingworth, Northeastern Egyetem, USA
95. Jack Donnelly, Denveri Egyetem, USA
96. Mario Gomez, Tag, Sri Lanka-i Jogi Bizottság
97. Issam A.W. Mohamed, Al-Neelain-i Egyetem, Szudán
98. Xavier Diez de Urdanivia, Miguel Ramos Arizpe Intézet, Mexikó
99. Luis Peraza, Panamerica Egyetem, Mexikó
100. Yonko Grozev, jogász, Bulgária
101. Andrea Saccucci, jogász, Olaszország
102. Sergei Burov, Bizottsági Tag, Ukrán Helsinki Emberi Jogi Unió
103. Silvano Radobuljac, jogász, Zágráb, Horvátország
104. Jasminka Biloš, jogász, Eszék, Horvátország
105. Višnja Drenški Lasan, jogász, Zágráb, Horvátország
106. Siniša Štimac, jogász, Horvátország
107. Ines Bojia, jogász, Horvátország
108. Lovorka Kušan, jogász, Horvátország
109. Maximilian Steinbeis, jogász és újságíró, Berlin, Németország
110. Elena Garagorri-Atristain, jogász, Genf, Svájc
111. Charlie Bagnall, ügyvéd, London, Egyesült Királyság
112. Tamar Gurchiani, Tbilisi, Grúzia
113. Vahram Ayvazyan, Örményország
114. Alina Trkuljka, Szarajevó, Bosznia-Hercegovina
115. Milica Matijevic, Belgrád, Szerbia
116. Roxana Calarasus, Bukarest, Románia
117. Milena Cuk, Újvidék, Szerbia
118. Milena Susic, Belgrád, Szerbia
119. Ivana Spasic, Belgrád, Szerbia
120. Branislav Tekic, Vukovar, Horvátország
121. Bernd Sprenger, Berlin, Németország
122. Leslie R. Wolfe, Elnök, Női Érvényesülési Politikák Tudományának Központja, USA
123. Bakary Tandía, New York, USA
124. Denise B. Dailey, New York, USA
125. John Hirst (EJEB-panaszos a *Hirst kontra Egyesült Királyság* (No2) ügyben)
126. Dee Wells, London, Egyesült Királyság
127. Ayaba Jana, társalapító, Hálózatcsoporthoz a Nők Szerepének Erősítéséért, Egyesült Királyság
128. Eric Graham, Whitehaven, Egyesült Királyság
129. Michael Cook, Nyugat Kirby, Egyesült Királyság
130. Simone Abel, London, Egyesült Királyság
131. Reinhold Gärtner, Telfs, Ausztria
132. Freydoon Khoie, Egyesült Arab Emirátusok
133. Tedson Ngwale, Tanzánia
134. Patrick N. Johnbull, Központ az Igazságszolgáltatáshoz, a Békéhez és az Emberi Jogokhoz való Hozzáférésért, Sierra Leone
135. Halya Coynash, Ukrajna

Ha csatlakozni szeretne a listához, kérjük, írjon emailt: jbirchall@justiceinitiative.org